

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

**Nicolai Cavssini Trecensis E Societate Iesv, De Eloqventia
Sacra Et Hvmana**

Caussin, Nicolas

Coloniae Agrippinae, 1626

De Stylo inflato. Capvt II.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-68724](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-68724)

lere nullo modo possunt, qualis autem sit, que-
rimus.

Varia omnino sunt styli, & elocutionis genera: in quibus tanta penes, ac in ipsis hominum vultibus, lasciuientis veluti orationis ludo, nasci solet varietas. Tum vero vnicuique promptum est in deteriore parte rucere, paucis, & ijs admodum prudentibus, in eloquentia rectum tenere modum. Hanc autem varietatem, quam loquendi sarraginem Persius nominat, ex corruptis hominum moribus fluxisse, bene animaduertit. Seneca. *Hoc quod audire vulgo soles, quod apud Græcos in prouerbium cecidit, talis hominibus fuit oratio. qualis viti.* Quem admodum autem in vniuersis que actio dicenti similis est: sic genus dicendi aliquando imitatur publicos mores. Si disciplina ciuitatis laborauit, & se in delicias dedit, argumentum est luxuriæ publicæ, orationis lasciuia: si modo non in vno, aut altero fuit, sed approbata est, & recepta. *Non potest esse alius ingenio, alius animo color.* si ille sanus est, si compositus, grauis, temperans; ingenium quoque siccum, ac sobrium est, illo vitiatum, hoc quoque afflatur.

Rectè quidem illud, & eam ob causam, in diuersos paulatim mores Roma defluente, alia, atque alia eloquentiæ facies exiit. Emerferunt primi illi pauculi eloquentes, à nobis superius commemorati, vt Iunius Brutus, Mænenius, Agrippa, Fabritius, quos sensibus grandes, & masculos, verbis rudes, & horridos, credibile est exiisse. Adolecentem demum imperio, erepsit, quasi ex suo cortice fauendia, & ridere cepit clementius simplex quædam gratia locutionis, nullis adhuc fulgens ornamentis, spe porius, & indole, quam prouentu commendanda. In eo genere fuit Enniana simplicitas, Plautinus genius, candor que Catonianus: quæ prima veluti nondum planè collucens, sed emicantis eloquentiæ erepuscula exiterunt. Sequuta est tandem illa maturis iam viribus, & signatarum picta coloribus, lateque persulfans oratio, qualis Ciceronis temporibus viguit, cum res perhonorifica censebatur, diem dicendo eximere. Mox alio reip. statu displicere vixi sunt Oratores illi specie vberes, complexione rerum exiles, & hæc tota lasciuiosa orationis effusa luxuries, paulatim succingi, contrahiq; cæpta est, donec ad noua quæque, partim exsistentibus oratorum ingenijs, partim etiam prurientibus auditorum auribus, corruptelæ varæ in sty-

lum redundarunt, quæ primùm discutiendæ nobis esse videntur quam diligentissimè, quò magis ex vitijs oppositis, ingenuæ pulchritudo virtutis elucescat.

Dionys. Longinus, libro *περί τῶν ὑψηλῶν* vitia, ad tria refert capita, *ἡ ψυχρὴ πρὸς τὸν λόγον, ἡ ἀπὸ τοῦ ἡρώδου*: hoc est, frigidum, puerile, insanum. Seneca epistola centesima decima quarta, *in flatum, inflatum, fractum, audax, abruptum, allegoricum*, attingit his verbis. Quare quibusdam temporibus prouenerit corrupti generis Oratio, quæris: & quomodo in quædam vitia inclinatio ingeniorum facta sit, vt aliquando inflata explicatio vigeret, aliquando infracta, & in morem Cantici ducta: Quare alias sensus audaces, & fidem egressi placuerint: alias abruptæ sententiæ, & suspiciosa, in quibus plus intelligendū est, quam audiendum: quare aliqua ætas fuerit, quæ translationis iute vteretur inuerecundè? alij alios errores notant, ex quibus ad summum colligo præcipua styli vitia: tumidum, cacozelum, frigidum, parentysum, puerile, scholasticum, poeticum, allegoricum, miscellaneum, humile, siccum, lentum, abruptum; quorum alia in excessu, alia etiam in defectu reperientur.

Styli vitiosa tria genera ex Longino.

De Stylo inflato.

CAPVT II.

Requentissimum vitij genus illud est, quod tumorem appellant. Nam cum ad altiora quæque suo (vt affolet) impetu natura contendat, fit, vt peruersæ magnitudinis quam sibi deformauit, simulachro quodam illusa, in tumidas ineptias, & phaleratas, vt aiunt, nugas præceptis abripiatur. Rana certe in apologo miratur grandem illam bouis speciem, & succulentam corporis habitudinem: nec mora, in eius amorem tota exardescit, & cupit quoque modo boui similis fieri: sed misera, dum supra corpusculi vires, & naturæ conditionem tumet, atque inflatur, spiritum egerit, ac mortua distrumpitur. Id ipsum profectò per multis contingit imitatoribus, qui dum Virgilij, aut Ciceronis magnitudinem suspiciunt, aut que in leuiculis etiam argumentis, eandem exprimere, & vincere, in id deueniunt, vt pro vero, & solido corpore nihil nisi fumos, & ventos ostentent, tandemque strigosi, & macilentij dispereant.

Tumidi est raris comparati

Tumidus stylus in quod definit.

Hoc genus tumidum nominatur similitudine ducta, à praua corporis habitudine, quæ pro-

H 3 carne

Varietas styli.

Origo styli varij. Senec. ep. 11. Talis oratio qualis vita.

Romani styli procellus.

Stylus foliis similes.

Stylus imitatorum.

hieron. το μὲν οὖν ὄντως ὑπερβαίνει ἔστιται τὰ ἠφα. Quis sit mundus seu inflatus stylis. Inflati styli exempla.

carne, & succo degenerem p̄uita: tumorem nacta est: sit autem, ut notat M. Tullius, cum oratio nouis, aut priscais verbis, aut diuiter aliunde translatis, aut grauioribus, quam res postulat, aliquid dicitur. A Longino definitur, excessus iuste magnitudinis, & hæc exempla proferuntur ex tumido poeta, qui ita loquutus fuerat.

Καὶ καμίνῃ σχῶσι μάκισον σέλας. Εἰ γὰρ τιν' ἔστ' ἔχον ὄλομαι μόνον, Μίαν παρέρις πλεκτάνην χειμάρροσ, Στέγην πυρῶσιν, καὶ καταθρακίσωμαι, πλεκτάνην χειμάρροσ Torrencem Cirrum ignis, vel sumi vorticem appellat (inquit) nimis audaci nomine. Quid, quod idem, & vomere in caelum vlturpat, & Tibicinem facit Boream.

Hæc, inquit, non sunt τραγικά, ἀλλὰ παρατραγὰ ὁ μῦθος, τεθόλαται γὰρ τῆ φράσει, καὶ τεθορύβηται ταῖς φαντασίαις μᾶλλον ἢ δεδείκνυται; καὶ ἔκατον αὐτὸν πρὸς αὐγὰς ἀσποκῶν, ἐκ τῆ φοβερῆ κατὰ ὀλίγον ὑπεροσεῖ πρὸς εὐχάταρα φρόνητον. Hæc inquit, non sunt tragica, sed cothurnum ipsum tragædiæ excēdunt. Sunt enim inquinatissima locutione, & tumultuarijs sententijs turbida potius quam graua. Quod si singula in lucem dispereris paulatim ex inani specie grauitatis, in rem contemptissimam recident.

Triplex inflationis genus.

Porro notandum occurrit, ex vtroque, & Ciceronis, & Longini sensu, triplex inflata orationis genus: alia enim verbis duntaxat intumescit, alia solis sensibus, alia sensibus simul, & verbis inflari, atque attolli solet. Verba quoque ipsa, aut noua sunt, aut prisca, aut duriter aliunde translata; exempla omnium subijcio.

Stylis nouis inflati exemplar. Athenæus Deipnosoph. l. 3. Dionysii tyranni in nouandis verbis inep̄tia.

Fuit illud imperitis, & ambitiosis scriptoribus commune vitium, quod vocatur ὑπερβολία. Affectabant enim nouas rerum appellationes inuenire, ut ipsi nouæ alicuius lingue fierent auctores: quod Dionysio tyranno supra ceteros extitit peculiare, cuius aliquas inep̄tias commemorat Athenæus: Quippe παρδίον virginem nominare, ut nimis communi nomine supp̄debat. Quid igitur: μέλαινα ποδίτιθαβη columnam Μενεράτη Menecratem vel ὑαλίδι potentem, quod valida perdures iaculum βαδάρτιον, quod aduersus iaciatur.

Eodem ingenio fuit Alexarchus, Cassan-

dri Macedoniae regis frater, Vranopolidis conditor: de quo Heraclides Lembus histor. lib. trigesimo septimo, ad hunc modum prodit, & refert Alexarchus, qui Vranopolin edificauit, loquendi peculiare formas inuexit, ut qui gallum ἰσοδόσαν manicem appellaret, tōlorem ἑσποκίαν, drachmam ἀγγύδα. Chœnecem ἡμεροτερίδα. præconem ἀπόπλο.

Alexarchus uatoris locutione.

Lucianus ut est in hoc genere festiuissimus, sub persona Lexiphani, dialogum integrum scripsit ijs scatentem verborum sordibus, qualia sunt: ὄτα κωφελοβόσα, ἀντισυμμοσιάζεν, τὸ ἄριστον ὁ ἀπίστος ἢ ἐπιβόσρα κωφελίς, & cetera infinita Græcis hominibus intellectu perquam difficilia, nihil interest autem an noua sint, an per compositionem nouata, & durius interpolata, ut inuenerunt re- cti.

Lucianus Lexiphani p. 59.

Secundum est genus verborum, quæ prisca vocantur, & ea iamdiu obliuionis oppræssa tenebris, a puidis stylis effodiuntur, atque eruantur in lucem, qualia sunt ista. Confugas, ubi conuentum campum totum inhumigant.

Stylis in p̄p̄ uoribus exempla.

Et scabra in legendo rediuiso, anē offendens: sed qui sunt isti, qui ascendunt aium ocrim: collem intelligit. Item.

Liuius dron. Va in prom.

Lenisio inuamitis sonorinas imagines Ad fatum non umbrantur somno popula Et florem antiabant liberi ex catechelys: hoc est bibebant. Duriora etiam apud Accium, & Næ-

Accium Nælan-

uium. Vagent ruspantes syluæ sextam iasserat. Non hercle apluda est hodie, quam eu nequior. Bilbis am̄hora: Buttubata. Concipilausti, & c. eiusdem generis.

Gall. l. i. 8. Cassiodorus antiquus saturnus.

Hæc, & simili oratione vsus, magno omnium risu, fertur quidam caustidicus, apud yrbis præfectum: nam cum significare vellet inopi quendam, miseroque victu viuere, & fursurum panem esitare, vinumque eructum, & foetidum potare. Hic, inquit, eques Romanus apludam edit, & flocces bibit: Apekerunt omnes, qui aderant, alius alium, primo tristiores turbato, & requirente vultu, quidnam illud vtriusque verbi foret: Post deinde, quasi nescio quid Tusce, aut Gallice dixisset, vniuersi riserunt. Legerat autem ille a. ludaam veteres rusticos, frumenti fursurum dixisse: idque à Plauto in comædi (si ea Plauti est) quæ Astraba inscripta est, positum esse. Item Flocces audierat, prisca voce, significare vini facem, & vinacis

Apluda eius verba pro frum̄tis fursuris. Flocces pro vini facis.

ceis expressam, sicut fraces, ex oleis. Alter, cum aduersarius cassiam differri postularet. Rogo Prætor, inquit, subueni, succurre: Quoniam vsque nos bouinator hic demoratur? At que id, voce magna, ter, quaterue in clamauit Bo. inator. Commurmuratio fieri coepit est, a pierisque qui aderant, quasi monstrum verbi admitantibus. At ille iactans, & gestiens: non enim Lucium, inquit, legis, qui tergiverfatorem, bouinatorem dicit. Est autem in Lucij vndecimo versus hic.

Hic strigo us bouinator que ore improbus duro,

Hic inmutatus ἀρχαίωμας Terulliani, &

Arcebij stylus, grandis est pierumque, & nimis horridus: v. γυβρυχίον irrepressibile pro extenuo periculo, in quo omnis ex malo emergendi spes adempta sit ὑποβρύχιον τὸ ὑ-

πὸ τῶν κρυπτῶν καλυπτὸ μῶσον appellatur,

quod fluctibus est obiectum, Dies, & nox inuicem vertunt, Solistionibus annuis, & frustra &

subtilium, pro dubio aere, in rei sericū, & pluuium, quando pluuia stilla im cadit. Pars verò

passivus, & cetera, agitur, palliger, geminos inter

antias adumbratos, & similia, apud Arnobium

verò salpictarum jonius, pro tubarum, quo v-

sus Iulius Firmicus, salpictas r. dicit. Sed qui in

bello confessi moriantur. Et l. Buccularum cum-

ulatione sacruoces, & qua ex reconditis trahit

Aruspiceina nactus, & eas, polimina, sendiccas, mag-

menta, proficias, quibus, & si ad argumentum

opportune, & loco vtitur, alias tamen ad styli

nitorem, prauæ sunt imitationis.

Tertia corruptorum verborum series est in

translatis audacibus, & inuerecandis, quorum

abundantem stylum Gorgia, Callisthenis,

Clearchi Amphicratis, Hegesie, Matridis

commemorat Longinus. Hæc autem inter cæ-

tera arguit in Gorgia.

Ξέρξης ὁ τὸ Περσῶν βασιλεὺς: Xerxes Persa-

rum Iupiter, Ἰὼπις ἢ Ἰουχαιτάρου Vultures se-

pultura animata. Hæc inquam ingeniosè (vt

apparet) dicta sugillat acriter vit Criticus, nec

paret Xenophonti, qui pro pupillis Virgines o-

culerum dixerat, quod puella, & pupilla eod-

dem nō s. nomine, apud Græcos appellatur.

Verba Xenophontis sunt: Εκεῖνων γέν ἦσαν ἢ

ἀν φωνὴν ἀκούσας ἢ τὸ λιθῖνον, ἦσαν ἢ ἀν ὄμ-

ματα μετὰ τὴν ἄσπερ ἢ τὸ χαλκῶν, ἀφ' ἡμιονεγέρε

δὲ ἀν αὐτοὺς ἢ ἡσασο, καὶ αὐτῶν τῶν ἐν τῆς

ὀφθαλμοῖς παρ' αὐτῶν, in hoc ultimo tumor

mor est, quin, & verecundiores eos existima-
tis, ipsi oculorum virginibus. At Timæus Xe-
nophōra illa satis audaci metaphora nondum
contentus, ὄτις ἀν ἐποικῆσιν, ἐσ ἐφθαλμοῖς κο-
ρασ μὴ πορνῆς ἔχων. Hoc utique faceret alius,
qui non arettrices in oculis: sed virgines habe-
ret.

Timæus
dax imia-
tio.

Hæc quora portio grandium metaphorarū,
quæ in Africano stylo repe. iuntur: vt, ipsa ca-
niola persecutionis, ab isto scilicet Cynocphalo.
Circumscriptus em. istius ocelli: imò luminis puncta,
veriginant, & tabulata congregatio in vestibus
C. colubr. ni oblatatorū molar. s. apud Sidonium,
qui temporis potius errores, quam viro-
rum centendi sunt. At Apuleius, præ gaudij afflu-
entia, totus istis immergitur, quale est, labiis
vndantibus affectate rojas, inquit, de asino, qui
tam spe eadem deuorabat: item sorbillantibus
suauis sistentur haurire, & similia.

Sidonius
Tert. ad
uersus Gno-
sic. de
pallio.

Apuleius

Secundum tumoris genus, est in ipsis sen-
sibus immoderatis, licet alloqui verba, ad legem
vltus communis videantur exacta. Hoc genere
peccant sapissimè tragici, dum res supra natu-
ram extollunt.

Sty. inflatus
in sensib.

His bullis redundat Hercules Octeus Se-
neca, si modo eius est, quo enim factu cælum
petit a Ioue, filius a parente.

Hercules
Oer. Sen-
ampullata
tragedias.

--- Quid tamen necis moras?

Numquid timeas? numquid impostum si-
bi

Non poterit Atlas ferre cum calo Herculem.

Si hæc Typhon diceret, tamen vix essent
tolerabilia: quis enim largiri cælum veller,
tanta oris improbitate, expectylanit

Deinde:

--- Si negit mundus feras.

Animum Nouerem: redde nunc gnato patrem.

Vel astra ferri.

Apparent violenta figura: quæ de sinunt in
frigidum.

Rurfus:

Vel si times, ne terra concipias feras.

Properet matum quodcumque, dum terra Her-

culem

Habet, videtque.

Quam miser, & miserabilis ille Iupiter, qui
a ferarum metu, sine Hercule tutus esse non
poterat.

Hoc

Bouinator
pro terge-
uerjatore.

Tertullian-
Arnobij
sty. horri-
dior.

Tertul. l. de
Idol. c. vlti-
mo. i.

Lib. de pal-
lio.

Nypobry-
chium pro
extremo
periculo.

Subtilium
pro dubio
aere.

salpicta
pro tubis.

Arno. li. 7.

Iul. Firmic.
l. 8.

Styli in
translatis
verbis in
flati exēpla.

Stylo in
verbis du-
rissimis

riter trans-
latis infla-
to quimam

oratores no-
tati.

Gorgias.

Xenophon.

à Cassio

Longino

verpuidus
arguitur.

Hoc vero, quod sequitur, supra omnem tumorem inflatum.

Da, da tuendos Iupiter saltem Deos.
Illa licebit fulmen à parte auferas,
Ego quam tuebor, siue glaciale polum,
Seu me tueri ferisdam partem iubis,
Hac esse superos parte securos puta.

Modò timeri se à caelo dicit, modò se tutelare Deorum numen proficitur. Quid hoc tumidius? quàm imbecilles deos censet, qui mortali tutore egeant: Hæc postulans, & supplex! Illæ igitur sunt bullæ, in quas sæpissimè incidunt, qui magnitudinem sensuum præter decorum affectant. Deinde, qui imitantur, addunt aliquid de suo, & tumida tumidis adstruunt, donec diplosus follis, in contemptissima quæque euanescat.

Nonnus poeta Dionysiacorum scriptor infani tumoris arguitur.

Sed & Nonnus poeta, Dionysiacorum scriptor, in has ineptias intemperanter effutus, quæ Megabyssa suo Typhoni non tribuit? Hic enim iactat se aurigaturum calum fratrem suum, (cùm calcaturum vellet dicere) imò se aliud oñies maius supernè facturum, cum veterè capi non possit. Item omnes stellas, nouis inter sese nuptijs copulaturum, quo calo plenior sit soboles. Mercurium in vincula coniecturum, Lunam habiturum pro famula, qua sibi lectos sternas: Quod si lauare velis, Eridano caelesti pro balneis uti.

Nonnus Dion. l. 7. Interpres Nonni ποτόν pro πάτον posum, pro pauimento.

Οὐ ζείνδρα πῆδοιο φέρω πάτον. Interpes vitiosa admodum interpretatione, iam satis inquinatum auctorem corrupens, legit ποτόν, & interpretatur. Non vulgaris terra feropotum, cùm debuisset dicere, fero pauimento, vel vitritam, vel callem. Quis enim puer non videt, hic nomen, ποτόν, irreputium? Pergit.

Οὐρανὸν ἀσπρόνωτον ἀδελφεὸν ἠνιοχέυσσα, οὐρανὸν οἴκορ ἔχω μητρώϊον ἕτα γαίης, si dixisset calum se calcaturum, graue illud fuisset, at se aurigaturum fratrem suum, inflatum est, & ridiculum.

--- Οὐ χορὰν ἀσπρωμ,

Λείψω νόσφι γάμμα ἀχρηϊορ. ἀμὰ συνά.

ψω

Ἀρσενί βλοτῆρλε, θυγατρην

Et qui homini venit in mentem, vt de maritandis stellis, post tot sæculorum calibatum cogitaret?

--- εὐρύτερον ᾗ

Οὐδοὸρ οὐρανὸν φῆμορ ὑπέρτερον ὑψόδι τέυζω.

Quomodo caelo capi non poterat, qui cum tot alijs gigantibus, vna terræ regione capiebatur?

Εὐνέτις Ενδομίλων ἔμῃ θεράπαινα σπῆλην

Δέμνιά μοι σορέσετε, καὶ εἰ χρεῖ ἔστι λότρωμ

Ἀεσομα ἀσπρόνευτ ἔνυδασμ Ηριδάνοιο.

Quam parum memor fui in leuicula degenerat: Quomodo enim balnea Eridani capient, cui caelum veteri septies maius angustum est?

Ridiculi prorsus tumores, qui vix à pueris, aut aniculis tolerari possunt: itaque incidunt in alium characterem (de quo mox dicemus) frigida puerilitatis. Nec refert, quod Typhoni tribuatur hæc oratio, nam cùm tota horribilis, vt ipsa gigantis persona, esse debuisset, in risum, & contemptum euanescit.

In eodem exemplo licet animaduertere tertium tumoris genus, vbi res non modo sensibus, sed ipsi quoque verbis inflatur, quale est etiam illud saxa, yluas, lapidei, montes discis, & sensibus dispulueras. Non satis fuerat solutos in puluerem montes dixisse, nisi grande quoque verbum addidisset dispulueras, &:

O pestifera Ponica fera, trux, volutiloquentia!

Hoc styli genus meritò prudentibus viris fuit semper inuisum, quod si nonnullos leuioris facundia iuuenes ipso nouitatis auctore delectet, vbi tamen crebrius fuerit iteratum, trãsit in satietatem. Itaque bene monet Lucianus Lexiphane, qui eiusmodi vocibus non desinebat Atticis auribus obstrepere.

Ἀλις ὃ Λεξιφάνης, καὶ ποτὸς, καὶ ἀναγνώσεως. Lucianus ἐγὼ γοὸν ἤδη μεθύσοι, &c. Satis ὃ Lexiphanes, & potus, & lectiois istius: Ego enim quid tibi ebrius iam sum, & nauseo, & nisi quam primum euomero ista omnia, quæcunquẽ recitando persequutus es, videor mihi insanus ac furiosus fore, obstrepentibus mihi vndique verbis istis, quæ mihi modo effudisti.

Quanquam mihi à principio ridere illorum gratia veniebat in mentem. Verum postquam ea multa, atque omninò similia erant, miserebat me tuæ istius ærumnosa infelicitatis, quippe quem viderem in labyrinthum quandam irremediabilem incidisse, morbumq; agrotare grauissimum; imò verò atrabile percipere

tura

tum. Cogito itaque apud me ipsum, unde tam multa mala col egeris, & quam longo tempore, & ubi denique conclusum habueris tantum examen absurdarum, ac distortarum vocum, quarum alias quidem ipse finxisti, alias autem defossas alicunde eruens: tantum cœnum vndequaque cogens, in me exhausti. Porro videris mihi neminem amicum, aut familiarem, aut beneuolum habere, neque etiam in virum liberum, & qui loquendi libertate vteretur, vñquam incidisse, qui vera monendo, te quamprimum expediret, a morbo isto intercutaneo, quo quidem correptus es, & præ malo illius periculum, ne distumparis, sustines, Tibi autem bene sanus esse videris, & calamitatem istam, valetudinem censet, atque ab imperitis laudaris, qui morbum tuum ignorant, à doctis autem miseratione dignus existimaris.

Remediū à Lucia inflatis procuratum. Aliud remedium. Styli inflatis corrigendi remedium duplex. Gel. l. 1. c. 19. Phauorini iud. Aduersus inflatos.

Mox hominem committit Sospoli medico, à quo vomitorio accepto, istam verborum sententiam egerit.

Hoc quidem remedium comicum est, & nihil ad sanitatem facit. Vnum autem præstantissimum, idemque vtilissimum erit, si qui eiusmodi dicendi genere delectantur, oprimis auctoribus affluescant, à quibus, & moderatio, & styli afflerur salubritas. Phauorinus Philosophus (vt ait Gellius) adolescenti veterum verborum cupidissimo, & plerasque voces, nimis prisca, & ignotissimas in quotidianis, communiibusque sermonibus expromenti, Curius, inquit, & Fabricius, & Coruncanus, antiquissimi viri nostri, & his antiquiores Horatii illi trigemini planè, ac dilucide cum suis confabulati sunt: neque Oruncorum, & Sicanorum, aut Pelasgorum, qui primi incoluisse Italiam dicuntur: sed ætatis suæ verbis loquuti sunt. Tu autem perinde, quasi cum matre Euandri loquare, sermone abhinc multis annis iam desito vteris: quod scire, atque intelligere neminem vis, quæ dicas. Nonne homo inepte, vt quodais abunde consequaris, faceres: sed antiquitatem tibi placere ais, quod honesta, & bona, & sobria, & modesta sit. Viue ergo moribus præteritis, loquere verbis presentibus. Et ita quidem possunt inflati sanari, si velint, quorum multi, plus habent furoris, sed pius etiam corporis. Semper autem ad sanitatem procliuus est, quod potest detracti-
one curari.

Sener. contr. l. 9.

De Cacozele.

CAPVT III.

Quæ sequuntur orationis vitia, cacozeum, ac frigidum, magnam habent cum inflato affinitatem, & nonnunquam inter se confundantur, & differunt tamen non nihil. Atque vt de cacozele dicam obire, quod plenius in tractatu de imitatione explicandum est, Est praua affectatio orationis, ducta ex errore vitiosa imitationis: quod indicat Lucianus his verbis: κακὴ γὰρ ἐστὶ τὸ ὑπερφρονῶν τὸ μέτρον τῆ μιμήσεως, καὶ πέρα τὸ δέον ὀβριστεύωντων.

Quid pro-
prio cacoze-
lum.

Itaque omne cacozeum feruè tumidum est, aut frigidum, aut quid simile, non omne tamen tumidum, est cacozeum, cùm præsertim possit ex imitamentis esse non expressum. Itaque, si quis apud Virgilium legens, sublatum a Turno Saxum antiquum ingens: hoc postea in alio argumento imitatus dicat fuisse scopulum, cui capra etiam pascentes insidebant, nescio quid nugarum, cum Græco poeta nugatus, tunc fit prodigium illud imitationis, quod κακὸς λόγος nominant: Sic Lucianus, cùm metamorphosin illam hominis in Asinum describit.

Cacozele
ab inflato
stylo dif-
ferimen.

Exempla
cacozele.

Καὶ οἱ δάκτυλοι πάντες εἶχοντο, ὄσκα οἱ δὲ ὄπερ ὄνυχας ἢ τὸς πάντας τέσσαρα εἶχον, καὶ τὸς οὐδ' ἐν ἄλλο. ἢ ὀπίσ, καὶ καὶ αὐ χεῖρες, καὶ οἱ πόδες, κληθεὶς πόδες ἐγένοντο, καὶ τὰ ὠτα ἢ μακρὰ καὶ τὸ πρόσωπον μέγα.

At Apuleius non contentus hac lenitate sermonis Aures, inquit, immodicu horripulant aures, & cætera similia, quæ vastam, atque horridam faciunt orationem. Vis aliud cacozele exemplum præclarissime expressum: Extat notissima de Parthasio pictore historia, qui adolescentulum vuas ferentem, tanta ingenij, artisque sublimitate depinxit, vt aures imagine delusæ, aduolarent, rostrisque improbulis racemos appeterent; quanquam ille ingenuo fastu opus suum damnauit, quod non videretur puer satis eximie depictus, vt quem aures aduolantes non timerent. Hoc cum legisset Spiridion Rhetor voluit imitari. Quid agit: controuersiam illam agitabat, in qua Parthasius dicitur miserum senem Olynthum feruissimè cruciast, vt ex eius ore, inter acerbissimos cruciatus æstantis, Prometheum in

Apul. me-
tam. l. 3.

Plin. l. 35. c. 10.
Parthasij
pictoris im-
dustria.

Cau.